

YOSEF, HIS BROTHERS AND FREE WILL

- (יח) ויראו אותו מרוחק ובתים יקרב אליויהם ויתנכלו אותו לתקתיו
(יט) ויאמרו איש אל אחיו הבה בעל הקלמות הלה בא
(כ) ועתה לך ונמראתנו ונשלחו באחד הברות ואמרנו מיה רעה אכלתתו ותראה מה יהיה
קלמתי
(כא) וישמע ראיון ויאלו מדים ויאמר לא נטע נפש
כב) ויאמר אליהם רואין אל תשפכו דם פשlico אותו אל הבור מזה אשר במקבר ויד אל
תשליך בו למטען האיל אותו מדים לפשיבו אל אביו
(כג) ויהי פאשר בא יוסף אל אחיו ונפשיטו את יוסף את כתנת הפסים אשר
עלינו
(כד) ויקחוה ונשלכו אותו הבירה ומבור רק אין בו מים
(כה) וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והגה ארמת שמאלים בא מגען וgamlim
נשאים נלאת זראי ולט הולכים להזיד מצרימה
(כו) ויאמר יהזה אל אחיו מה בצע כי נrangle את אחינו וכשינו את דמו
(כז) לך ונמכו לישמאליםnidnu אל תה כי אחינו בשנו הוא וישמו אחיו
כח) ויעברו אנשי מרים טורים וימשו ויצלו את יוסף מן הבור וימכו את יוסף
ליישמאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה
(כט) וישב רואין אל מבור והגה אין יוסף בגבור ויקרע את בגדיו
(לו) וישב אל אחיו ויאמר פילד איננו ואני אנה אני בא
(לא) ויהיו את כתנת יוסף וישחו שער עזים ויטלו את כתנת בגדם
(לב) וישליך את כתנת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו חסר נא הקתנת בגדך
הוא אם לא

לג) וַיְכִירָה וַיֹּאמֶר כַּתֵּנְתִ בְּנֵי חִיה רַעֲה אֲכַלְתָהו טֻרְף טֻרְף יוֹסֵף)

(לד) וַיָּקְרָע יְצָקֵב שְׁמַלְתֵיו וַיָּשֶׂם שֶׁק בְּמַתְנֵיו וַיַּתְאַגֵּל עַל בְּנֵו יְמִים רַבִּים

לה) וַיָּקְרָע כָּל בְּנֵיו וְכָל בְּנָתָיו לְקַמְנו וַיִּמְאָן לְהַתְנִיחָם וַיֹּאמֶר כִּי אָרְד אֶל בְּנֵי אָבֵל שֶׁאָלָה
נוּבָע אֶתְו אָבִיו

(לו) וַיִּמְדְּגָנִים מִקְרָאו אֶת אָל מַצְרִים לְפֹטִיפֶר קְרִיס פְּרֻעה שֶׁר הַפְּנִיחִים: פ)

אור החיים בראשית פרשת וישב פרק לו

(כא) וַיַּצְילָהו מִידָם. פי' לפי שהאדם בעל בחירה ורצון יכול להרוג מי שלא נתחיב

מיתה משא"כ חיota רעות לא יפגעו באדם אם לא יתחייב מיתה לשם, והוא אומרו
וַיַּצְילָהו מִידָם פי' מיד הבחריר ובזה סתר אומרו ונראה מה יהיה חלומותיו וגוי כי
בחירה תבטל הדבר ואין ראייה אם יחרגו מה כי שקר דבר

aberbanal בראשית פרשת וישב פרק לו

וזכר הכתוב שכאשר ראו אחיו יוסף אותו מרוחק ויתנכלו אותו להמיתו רוצה לומר שבקשו
בינם נכים וערומות להסירו מן העולם ולסלק דעתו מעלהם כי כלם הסכימו להסידר
מעלהם אדנות וממשלת הנער ההוא. אמרם היו מחולפים באיזה אופן יסירו מעלהם כי
מהם אמרו שיחרגו מה בחילט ועל זה אמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלו
בא רוצה לומר העושה החלומות מעצמו כחפצו הנה הוא בא ועתה לכון ונחרגו וגומר ואז
נראה איך יתקיימו חלומותיו כי היה דעתם של אלו שהחלומות הייתה מספר יוסף לא חלם
אותם מעולם אבל שהוא מזדווגה וגובה לבבו ממציא אותן החלומות ואז"ל שהיו אלו
האומרים ועתה לכון ונחרגו ושמוען ולוי להם טעונה כי הנה רואבן ויהודה לא הייתה
שנתאמ שליימה ובני השפחות היו קטנים ופחות אצלם והוא היה שגור אצל לא יעוצרו
כח לומר דבר זה. נשאר אם כן שהיו שמעון ולוי כי מפני שבאותו שם הרגו החללים
רוצו להרוג שם גם את זה. ואמנת לעניין אביהם אמרו שישליךוה באחת הבורות ויאמרו
חייה רעה אכלתחו ואביו יאמין לויה ובפרט בראותו את כתונות הפסים כי יאמר אלו
הרגו מה לסתים היו נוטלים הכתונות ועוזבים את נבלת גופו אבל מאחר שנמצא הכתונות
ולא הגוף היה רעה אכלתחו. אמרם רואבן היה מדעת אחר כי הוא אמר אליהם أولי
שהחלומות מאת האלדים ואיך תבטלו רצונו וגורתו למה אתם עוברים את פי' יי' והיא לא
תצליח ולא נכננו נפש ולפי שאחיו לא היו מקבלים עצתו לשיפטר ללא כלום הוצרך
לדבר אליהם שנית והוא אמר אליהם רואבן אל תשפכו דם רוצה לומר אל תשפכו
אותו בידים כי דבר רע הוא לשפוך דם נקי. ואם הוא נקי מזה אשר חשבתם עליו
מחלומות אבל השליךו אותו אל הבור הזה אשר בדבר ויד אל תשלחו בו רוצה לומר
שלא תשליכו עליו אבנים להרגו והיה דעתו אצל זה שבזה תראה אמתת הדבר כי אם
בדרכ נס היו חלומותיו הוא יסירו ממש בדרך נס בכחו הגדול ואם לא שם ימות בנפש

مرة והיה אם כן כפי זה הדרך נסיוון גדול בזה האמנם העידה התורה עליו שהיתה כונתו להציגו מידם להשיבו אל אביו כי מאשרחطا לאביו בחילו את יצועי אביו חשב שבזה יתקן את אשר עוותנו. והנה אחיו קבלו מمنו העצה הייעוצה הזאת להיותה כפי הנסיון וכן בא יוסף אליהם הפשיטו ממןו את כתנתו והוא כתנות הפסים שהיא עליו

משך חכמה בראשית פרשת וישב פרק לו
cad) והבור ריק, אין בו מים. הרואה מקום שנעשה לו נס מברך "ברוך שעשה לי נס
במקום הזה". הפירוש בדברי אבודרham, דוקא שיצא מדרך הטבע. והוא דمبرך על נר חנוכה,
משמעותו שנעשה נס בפָּךְ השמן, שזה נגד הטבע. והנה עקר הנס לנצחון מלכות אנטוכוס,
וישראל קיבלו מלוכה מأتים שנה, ולזכרון צרייך להאר נרות, ולזה סגי בחזותא בעלמא.
אך להורות על נס פָּךְ השמן צרייך דוקא דיהא 'שלטא ביה עינא' - תוך עשרים אמה. ורמז
לוזה שהוא מאיר בתחום ההיכל, ופתחו של היכל גבוח כ' אמה (מדות ז, א).
והנה ביווסף אמר רבי תנומא במדרשו (בראשית רבה פרשה ק, ח) שבשבועה שבשביעת יוסף
מקבורת אביו, שהציצ בבור, ולשם שמים נתכוון - לברך 'ברוך שעשה לי נס במקומות הזה'.
ועיקר הנס הוא מה שהעלוה מהבור, ומשמעות ההשגחה נעשה לשער על כל מצרים. אך
הברכה צרייך לברך על דבר יוצא חוץ מהטבע. וזה שאמר ר' תנומס (שבתכב, א) 'אבל
נחים ועקרבים יש בו', והיה נס יוצא מטבע העולם, ולזה בירך 'ברוך שעשה לי נס'. ולזה
נסמכו שני מאמרי ר' תנומס - הוא רבי תנומא דבמדרשו, כדיוע - להורות שבchanuka
וביווסף הנס היה הסבוט מההשגחה נצחון ומלוכה, רק שהברכה הייתה כאן על הבור שלא
הזיקומו נחים, וכאן על פָּךְ השמן.